

Handläggare
Susanna Nytell
Telefon: 08-508 150 29

Till
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2017-09-21

Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022

Svar på remiss från kommunstyrelsen 434-21/2017

Förvaltningens förslag till beslut

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar följande:

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Victoria Callenmark
Tf. Stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet ”Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022” till Skarpnäcks stadsdelsnämnd. I budget för 2015 fick kommunstyrelsen i uppdrag att utarbeta ett program med utgångspunkt i CEMR-deklarationen, den europeiska deklarationen om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå. Det föreslagna programmet ska ge vägledning till stadens nämnder och bolagsstyrelser i arbetet för att nå visionen om ett Stockholm för alla, med fokus på jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar. I programmet anges sju fokusområden som är prioriterade för staden att arbeta med. Likaså beskrivs ansvarsfördelning, övergripande arbetssätt och hur uppföljningen ska ske.

Förvaltningen är i huvudsak positiv till det föreslagna programmet. De fokusområden som anges utgör ett stöd till nämnder och styrelser och lämnar samtidigt stort utrymme för dem att avgöra på vilket sätt arbetet ska genomföras. De gemensamma begreppsdefinitioner, introduktionsutbildning och metodstöd som föreslås är viktiga stöd i arbetet med jämställdhetsintegrering. Förvaltningen ser vinster med ytterligare stadsgemensamma arbetssätt eller riktlinjer i syfte att stärka likvärdigheten och underlätta för samverkan inom staden.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet ”Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022” till Skarpnäcks stadsdelsnämnd för yttrande senast den 25 september 2017. Ärendet har remitterats till alla stadsdelsnämnder, alla facknämnder, samt ett antal andra aktörer inom staden och det civila samhället.

Stockholms stad undertecknade 2009 CEMR-deklarationen, den europeiska deklarationen om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå. Genom att underteckna deklarationen tog staden ställning för sex grundläggande principer om jämställdhet och åtog sig även att ta fram en handlingsplan för jämställdhet och genomföra den. I budget för 2015 fick kommunstyrelsen i uppdrag att utarbeta ett program med utgångspunkt i CEMR-deklarationen. Programmet skulle redogöra för stadens arbete med jämställdhetsintegrering och genusbudgetering och innehålla förslag på kompetenshöjande insatser för stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Förslaget till ”Program för ett jämställt Stockholm” har tagits fram av stadsledningskontorets kansli för mänskliga rättigheter, samt en arbetsgrupp med representanter från två stadsdelsförvaltningar, arbetsmarknadsförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, socialförvaltningen, trafikkontoret och utbildningsförvaltningen. Programmet har tagits fram i en gemensam process som även omfattar ett program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck och ett program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad. De tre programmen följer en gemensam struktur, kompletterar varandra och har gemensam grund i mänskliga rättigheter.

Ärendet

Det föreslagna programmet syftar till att utveckla och öka kvaliteten i stadens verksamheter så att makt, möjligheter och resurser fördelas lika oberoende av kön. Stadens arbete ska bidra till de sex nationella jämställdhetspolitiska målen, med det övergripande målet att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sitt eget liv. Programmet är ett styrdokument för alla stadens nämnder och bolagsstyrelser och ska ge vägledning i deras arbete för att nå visionen om ett Stockholm för alla med fokus på jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar. Det utgör en grund för samverkan mellan stadens olika aktörer och ska även, så långt som möjligt, tillämpas i uppdrag som staden ger andra organisationer eller enskilda. Eftersom staden redan har ett särskilt program mot

våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck behandlas frågorna endast översiktligt i det föreslagna programmet.

Utgångspunkter för programmet

I programmets första del beskrivs vilka utmaningar Stockholm och Sverige har för att uppnå jämställdhet och vad staden strävar efter inom området. Trots att Sverige har kommit långt i arbetet mot ett jämställt samhälle finns det forskning och offentlig statistik som visar att ojämställdhet fortfarande råder inom de flesta samhällsområden. Kvinnor och män får olika resurser, bemöts olika och har olika stort inflytande. Detta påverkar alla nivåer och sektorer i samhället. Även i stadens verksamheter uppstår och återskapas ojämställdhet i det dagliga arbetet – i beslut, resursfördelning, planering och uppföljning. Insatser för att skapa jämställda förutsättningar måste därför integreras i ordinarie processer. För att nå mål om alla människors lika rättigheter och möjligheter kan det ibland behövas insatser som riktas till särskilda grupper.

Programmets fokusområden

I den andra delen i programmet fastställs sju fokusområden som är prioriterade för staden att arbeta med. De utgår från de sex nationella jämställdhetsmålen, med tillägg av ett fokusområde som behandlar stadens offentliga service. Under varje fokusområde anges stadens inriktning och vilka jämställdhetspolitiska frågor som ska prioriteras de närmaste åren. Fokusområdena utgår från ett könsperspektiv men det framhålls i programmet att det är viktigt att vara medveten om att könsmaktsordningen samspelar med andra maktstrukturer som grundar sig i etnicitet, klass, ålder, funktionshinder, sexuell läggning, könsöverskridande identitet och andra sociala kategorier.

1. *En jämn fördelning av makt och inflytande*

Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.

2. *Ekonomisk jämställdhet*

Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.

3. *Jämställd utbildning*

Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling.

4. *Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet*
Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.
5. *Jämställd hälsa*
Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma förutsättningar för en god hälsa samt erbjudas vård och omsorg på lika villkor.
6. *Mäns våld mot kvinnor ska upphöra*
Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.
7. *Stadens välfärd och service ska vara likvärdig för kvinnor och män, flickor och pojkar*

Genomförande och uppföljning

Den tredje delen av programmet beskriver ansvarsfördelning och övergripande arbetssätt samt hur uppföljningen ska ske. Verksamheterna ska i sin ordinarie planering själva konkretisera vilka aktiviteter de behöver genomföra inom utpekade fokusområden samt hur de ska samverka med andra aktörer för att nå stadens mål. Implementering av programmet görs inom ramen för ordinarie planering och uppföljning, i stadens integrerade ledningssystem (ILS). Nämnder och bolagsstyrelser ska i sina verksamhetsplaner konkretisera hur de arbetar med de fokusområden som redovisas i programmet, vilka aktiviteter de behöver genomföra och hur de ska samverka med andra aktörer för att nå stadens mål. De insatser som görs för att säkerställa att målen i programmet uppnås följs upp i den ordinarie uppföljningen, i tertiärrapporter och verksamhetsberättelsen.

Programmet ska implementeras genom jämställdhetsintegrering, vilket innebär att ett jämställdhetsperspektiv ska införlivas i beslutsfattande på alla nivåer och i alla steg av processen, från planering till utförande och uppföljning. Allt arbete som pågår ska utföras med ett jämställdhetsperspektiv av de medarbetare som utför sitt ordinarie arbete. I programmet anges att all statistik som relaterar till individer ska samlas in, analyseras och presenteras utifrån kön. Verksamheterna ska göra jämställdhetsanalyser och utifrån dem ta fram åtgärder för att bidra till utveckling av verksamheten och jämställdhet.

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att det finns tillräckligt med kunskap i organisationen för att programmet ska kunna

implementeras i verksamheterna. Förtroendevalda, förvaltnings- och bolagsledningar, övriga chefer, nyckelpersoner och medarbetare behöver olika kunskap utifrån sina uppdrag. Kommunstyrelsen ansvarar för att genomföra introduktionsutbildningar till förvaltnings- och bolagsledningar samt nyckelpersoner i samband med implementering av programmet. Programmet lyfter även behovet av metodutveckling på olika nivåer i organisationen. Det kan handla om olika former av beslutsstöd, könsuppdelad statistik, metoder för medborgardialoger och jämställdhetsanalyser. Programmets giltighetstid föreslås vara 2018-2022. I en bilaga till programmet definieras ett antal centrala begrepp inom området.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom administrativa avdelningen och har behandlats i förvaltningsgrupp 2017-09-14, i rådet för funktionshinderfrågor 2017-09-13 och i pensionärsrådet 2017-09-14.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är i huvudsak positiv till det föreslagna programmet för ett jämställt Stockholm. Programmet anger fokusområden och gemensamma prioriteringar inom staden. Det finns dock stort utrymme för nämnder och styrelser att avgöra på vilket sätt arbetet ska genomföras, vilket förvaltningen ser som positivt.

Förvaltningen ser även positivt på att det tydligt framkommer i programmet att arbetet ska bedrivas inom ramen för ordinarie planering och uppföljning.

Stadsgemensamma riktlinjer, utbildning, metodstöd och strukturerat erfarenhetsutbyte har stor betydelse för ökad likvärdighet inom staden eftersom alla förvaltningar inte har samma förutsättningar att bedriva detta arbete.

De begreppsdefinitioner som bifogats till programmet utgör en bra grund för ett gemensamt språk kring dessa frågor inom staden, vilket underlättar för samarbete, intern kommunikation och interna utbildningar, och därmed bidrar till en samsyn inom staden.

Definitionerna ger även förutsättningar för en enhetlig extern kommunikation från stadens sida. För att ytterligare bidra till detta anser förvaltningen att det vore positivt med stadsgemensamma riktlinjer för hur staden uttrycker sig, såväl internt som externt och i ord, bild och andra medier. Sådana riktlinjer skulle vara ett stöd för verksamheter i att uppfylla det mål som anges under programmets fokusområde 7, att *"stadens verksamheter är fria från fördomar,*

beteenden, språkbruk och bilder som har sin grund i stereotypa föreställningar om kön eller att det ena könet är överlägset det andra.”

Förvaltningen instämmer i att implementeringen av programmet förutsätter en ökad kompetens inom alla verksamheter, vilket innebär en kvalitetsutveckling som är positiv för såväl medarbetare som stadens invånare. Att kommunstyrelsen ansvarar för att genomföra introducerande utbildningsinsatser för förtroendevalda, förvaltnings- och bolagsledningar och nyckelpersoner ger goda förutsättningar för fortsatt kompetensutveckling inom olika verksamheter. Förvaltningen anser även att det är viktigt att jämställdhetsfrågor integreras i stadens centrala utbildningar och introduktionsprogram.

Förvaltningen vill lyfta frågan om hur staden säkerställer att programmets intentioner och innehåll når ut även till de många verksamheter som drivs som entreprenader eller i fristående regi. För att uppnå detta behöver ett jämställdhetsperspektiv integreras även i upphandling och verksamhetsuppföljning.

Att samla in och analysera könsuppdelad statistik är ett sätt att synliggöra eventuell ojämställdhet och en viktig grund för jämställdhetsanalyser. Detta kräver såväl kunskap som effektiva metoder och system. Det är därför positivt att programmet anger att visst metodstöd ska tas fram av stadsledningskontoret. Förvaltningens bedömning är att det även finns behov av kompetensutveckling vad gäller att hantera och arbeta med statistik på ett professionellt och rättssäkert sätt. Ett stöd i arbetet skulle kunna vara en stadsgemensam guide för insamling och bearbetning av statistik inom området. Könsuppdelad statistik bör dessutom redovisas på samma sätt inom stadens verksamheter för att medarbetare och invånare lättare ska kunna göra jämförelser.

Stadens nätverk för jämställdhetsfrågor är ett viktigt forum för erfarenhetsutbyte och spridning av goda exempel inom staden, till stöd för förvaltningarna i arbetet med jämställdhetsintegrering. För att ytterligare stärka detta arbete anser förvaltningen att även de verksamhetsanknutna nätverk som finns inom staden bör arbeta aktivt med erfarenhetsutbyte kring jämställdhetsfrågor.

Bilagor

1. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande
2. Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022